

Bohoslužby v Javorníku 9.října 2022

Lk 17,11-19

Milé sestry, milí bratři, občas nás někde něco zabolí, dostaneme rýmu, kašel. Už to bereme celkem v klidu, jsou to přeci jen malé komplikace. Sice také umí přijít hodně nevhod, ale víme, že za pár dní se z nich člověk vykreše. Ovšem nějaké ty bolesti a potíže oznamují i vážnější problém v lidském životě. To už nás moc v klidu nenechává, protože jde o něco, co neodezní za pár dní, ale může to znamenat konec všemu, čím jsme doposud žili. Omezí to naše aktivity, časem přijde i vyloučení ze společnosti ostatních lidí, svět se velice smrskne. Někdy jen na pár stěn. Dostat se do takové situace nechceme, ale když se v ní ocitneme, je logické hledat nějaké východisko, hledat cestu z této ponuré krajiny. Symbolem takového vyloučení ze společenství ostatních bylo po dlouhé léta malomocenství. Jednalo se o nakažlivou chorobu, kdy člověk pomalu umíral, neměl téměř šanci se uzdravit. Samotné označení ukazuje k tenčení se, rozleptávání. Nemocný se postupně ztrácí. Nejhorší je na tom ta postupnost, vědomí, že se nedá nic dělat, dá se jen čekat.

Mojžíšův zákon věnuje malomocenství obsáhlý oddíl, který říká, že nemocní musejí být izolováni a jen kněz může rozhodnout o tom, zda je člověk uzdraven. Proto skupinka malomocných po setkání s Ježíšem odchází ke kněžím, aby jejich uzdravení bylo potvrzeno příslušnou autoritou. Pro nás je však důležitější, že odcházejí právě po setkání s Ježíšem. Vyhledali ho jako poslední naději. Jen Boží zásah mohl zastavit toto postupné rozkládání se člověka, mohl způsobit návrat k životu. Už to je veliké vyznání. Ježíš je nazván mistrem, což v tomto případě neznamená označení někoho, kdo dosáhl určité mety ve své odbornosti, ale je to oslovení velitele, tedy někoho, kdo má vše ve svých rukou, kdo rozhoduje, kdo dává příkazy. Může tedy rozhodnout i o nemoci, o jejich životě. Prosba o slitování jen podtrhuje vědomí odevzdanosti, mimořádnosti uzdravení. Děje se z milosti, hraje v něm roli vztah mezi tím, kdo má moc a kdo je na této moci závislý. V Ježíšově reakci můžeme vidět zajímavou hříčku, či jak to nazvat. Zkrátka, ti malomocní volají, dávají o sobě vědět, předkládají, co je trápí. Ježíš vidí. Nejde o slova, která slyšel. Nečteme nic v tomto duchu, že je vyslyšel, že uslyšel jejich volání a reaguje. On vidí a posílá je, aby se ukázali, aby byli sami viděni. Takto není ten text formulován jen tak. To znovu ukazuje, kdo je pánem situace. Ježíš se nenechal ukecat, přesvědčit bohatostí či zbožností jejich slov. Reaguje, protože vidí jejich situaci, vidí beznaděj, kterou prožívají. Proto je posílá ke kněžím, aby potvrdili, že došlo k uzdravení. Je to důležitá výpověď o Bohu, kterého v tomto příběhu Ježíš zosobňuje. Bůh je ten, který vidí, vnímá situaci člověka a proto jedná. Není úřad, který čeká, až k němu dorazí nějaká žádost, kterou by vyřídil. To podtrhuje důraz na milost, se kterou přináší život. Tento moment je důležitý ani ne tak s ohledem na konkrétní uzdravení, ke kterému zde došlo, ale na celkový přístup Boha v Ježíšově

jednání. Bůh se slitovává, protože mu na nás záleží, ne protože si to dokážeme u něj vykřičet.

Příběh ukazuje, jak jednoduché to uzdravení vlastně je. Ježíš jen něco řekne a oni tomu rozumí, vědí, že víc nepotřebují. V tuto chvíli ještě nic nevidí. Jen věří tomu, že Ježíš ví, co dělá, když je posílá ke kněžím, aby zhodnotili jejich stav. Bůh se slitovává, člověk to s vírou přijímá. Myslím, že tímto příběhem pokračuje určitá polemika mezi Ježíšem a duchovními autoritami jeho doby. V této polemice jde o přijetí jeho cesty k uzdravení, cesty k životu. Jakoby zde Ježíš říkal, že pro ty různě opovrhované je ta cesta celkem jednoduchá. Rozumějí ji, nemají problém ji přijmout, nemají problém Ježíši uvěřit. Jsou si vědomi svého malomocenství, své nemoci, která je pomalu a jistě zabíjí. Proto hledají pomoc a proto ji nacházejí, protože se nebojí obrátit na Ježíše.

Zkusme se zamyslet nad tím, kdo je to zdravý člověk? Jak se pozná? Nekýchá, nekašle, nesmrká, nemá teplotu. Řekněme toto je první vodítko. Nevidíme na první pohled nic problematického. Jenže, co vysoký tlak, co nějaký ten výrůstek na játrech, co odumírání mozkových buněk vlivem požívání alkoholu, ničení plic v lim kouření? Už to není tolik vidět, ale člověk takto zasažen už není přece zcela zdravý. I když na první pohled tak vypadá. A co duševní zdraví, zdravý úsudek? Deprese, úzkost, stres, různé závislosti od návykových látek přes sladkosti až k technologiím. To také člověk přeci pomalu šírá, izoluje, omezuje. Kdo je zdravý? Odpověď zde není jednoznačná. Na to chce Ježíš poukázat svým posluchačům, když nemluví jen o zdravý, ale o samotném životě. Kdo je skutečně dobrý, spravedlivý? Kdo je věrným Božím obrazem? Jsou mnozí, na kterých není na první pohled nic vidět. Žádní viditelní hříšníci. Nekradou, nelžou, nepodvádějí, těžko se najde někdo, kdo by dosvědčil nějaký jejich špatný čin. Jenže co nitro a srdce? Nemá v něm pýcha, pohrdání, nezdravá touha, závist či závislost? Kdo se dokáže před Bohem postavit vedle Ježíše a říct, že celý život byl stejně dobrý jako on? Kdo tedy může říct, že nepotřebuje přijít k Ježíši a říct, smiluj se nade mnou, protože jinak se můj život zcela rozpadne?

K polemice patří i reakce těch uzdravených. Všichni uvěřili Ježíšovu slovu a šli ke kněžím, aby se tak prokázalo, aby viděli, že jsou uzdraveni. Jen jeden se ale vrátil, aby poděkoval. Proč to neudělali i ti ostatní? I samotný zákon přikazuje přinést za uzdravení oběť. Možná to vzali automaticky. Prosili jsme o milost, dostala se nám, jsme v pořádku, jdeme tedy dál. Tak to ve světě chodí. Pravda však je, že si neuvědomili, co se vlastně stalo. Nepochopili to. Těch devět připomíná dav, který za Ježíšem přichází, který naslouchá, raduje se ze zázračných činů, ale nechápe, že Ježíš mluví i k nim, že to s nimi má něco udělat. Proto se v příběhu vrací s poděkováním Samařan. To je totiž prototyp člověka, který přece už z principu nemůže Božím věcem rozumět. Neumí Boha cítit správným způsobem. Samařan jako jediný děkující je stejně provokující prvek jako celníci, nevěstky a hříšníci, kteří přicházejí za Ježíšem a jsou uzdraveni, je jim odpuštěno. Ukazuje, že spása nepřichází se spolehnutím na svou sebespravedlnost, že o tom, kdo je hříšník, nerozhodují lidská měřítká.

Vděčnost toho Samařana je odměněna důležitým poznáním – tvá víra tě zachránila. Ti ostatní toto neslyšeli. Zůstali tak někde na půli cesty. Přijali mimořádný dar, ale v jejich životě to moc nezměnilo. Tak jako mnoho věcí nemění úžasné dary v životě lidí kolem nás, někdy i nás. Zapomenutím na vděčnost, vyznáním jejich nesamozřejmosti se připravujeme o ten úžas nad Boží dobrotou, která za vším stojí. A také o ujištění, že Boží dobrotivá ruka nás podrží v mnoha dalších zkouškách, v mnoha situacích, kdy se bude zdát, že život se pomalu ztrácí, že se nám vše rozpadá pod rukama.

Uzdravení deseti malomocných je lekcí, která nás učí, že víra není jen natažená ruka k Bohu. Víra je spojena s vděčností. Jen tak roste náš zdravý vztah k Bohu. Jen tak poznáváme, jakou roli v našem životě má Bůh hrát. Není to instance poslední záchrany, záložní varianta, když všechno ostatní selže. Vděčnost za stvoření a všechny ty další dary v našem životě napovídají, že on sám je ten zdroj života, bez něj to nejde, nefunguje správně. Vděčnost je ten tmel, který drží náš život pohromadě, pomáhá, aby se nerozpadal při každé menší bouři.

Děkovat bychom měli mnoha lidem kolem nás. Lékařům, kteří drží pohromadě naše těla, přátelům, že drží pohromadě naše duše. Je to ale Bůh, kdo všechno toto zaštiťuje. Ať se již malomocenství projeví v našem životě jakkoliv, můžeme být vděční, že nás v naší situaci vidí Ježíš, který není pozorovatelem, ale přímo správcem našeho života.

Pane Ježíši, dáváš novou šanci malomocným, dáváš novou šanci i našim životům. Děkujeme, že se z nich neztrácíš, sotva se cítíme silnější.

Amen.